

نظریه های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه

حقوق :: نشریه قضاوت :: مرداد و شهریور ۱۳۸۹ - شماره ۶۵

صفحات : از ۴۵ تا ۴۶

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/796647>

تاریخ دانلود : ۱۴۰۳/۱۱/۱۷

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- اختلاس توسط کارمندان بانک های خصوصی
- بررسی ماهیت فقهی و حقوقی مهریه
- بررسی فقهی- حقوقی شرط وکالت زوجه در طلاق
- جایگاه فقهی و حقوقی مهریه در نظام حقوقی ایران با تاکید بر قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱
- نحوه رد مال در فرض مشارکت در جرم فروش مال غیر
- تحلیل حقوقی دعوی اثبات مالکیت
- بررسی ادله قاعده میسور در قرآن و احادیث و کاربرد قاعده در حقوق موضوعه ی ایران
- نگاهی به ماهیت حقوقی اقاله و احکام آن
- جهانی شدن و چالش مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران
- الگوی مدیریت بحران سیاسی در سیره امام خمینی (ره)
- نگاهی نو به حق و تکلیف از دریچه نهج البلاغه
- اعجاز فیزیکی قرآن

عناوین مشابه

- نظریه های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های مشورتی اداره کل امور حقوقی و اسناد و امور مترجمین قوه قضائیه
- نظریه های مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه
- نظریه های مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه در خصوص قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب
- نظریه های مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه
- ملاحظاتی در نظریه مشورتی اداره کل امور حقوقی قوه قضائیه در زمینه اختیار صدور حکم توسط هیئت عالی نظارت بر رسیدگی به تخلفات اداری

نظریه‌های جدید مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه*

۶ مبنا بودن قانون استفاده از بی‌سیم‌های اختصاصی غیرحرفه‌ای مصوب ۱۳۴۵ برای اخذ غرامت

طبق ماده یک قانون محاسبات عمومی کشور، قانون بودجه، برنامه دولت است که برای یک سال تهیه می‌شود و مقررات آن علی‌الاصول برای همان سال لازم‌الاجرا است مگر آنکه در قانون بودجه زمان بیشتری برای اجرای مواردی از آن در نظر گرفته شود و چون افزایش غرامت موضوع ماده ۱۱ قانون استفاده از بی‌سیم‌های اختصاصی و غیرحرفه‌ای در قانون بودجه سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ مختص همان سال‌ها است و در قانون بودجه سال ۸۸ نیز در خصوص افزایش غرامت مذکور مقرراتی وضع نشده است لذا باید طبق مقررات قانون سال سابق یعنی قانون استفاده از بی‌سیم‌های اختصاصی و غیرحرفه‌ای مصوب ۱۳۴۵ عمل شود. ضمناً بند ۴۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۸ نیز موید این نظر می‌باشد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۳۵۲ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۱)

۷ قابل مطالبه نبودن خسارت از خسارت

با توجه به ماده ۵۲۲ از قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی خسارت از خسارت قابل مطالبه نیست منتهی با حصول شرایط مقرر در ماده مذکور دادگاه با رعایت تناسب تغییر شاخص سالانه که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌گردد خسارت نسبت به اصل خواسته را محاسبه و مورد حکم قرار می‌دهد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۳۵۳ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۱)

۸ صلاحیت دادگاه عمومی در رسیدگی به جرایم مربوط به مواد روان‌گردان

با توجه به ماده ۵ قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب و بندهای مربوط به آن و آیین‌نامه اصلاحی آن مصوب ۱۳۸۲ و صلاحیت اضافی موضوع تبصره ۶ ماده ۳ قانون امور پزشکی و دارویی مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب ۱۳۷۴ که صلاحیت‌های دادگاه انقلاب را احصا کرده است، رسیدگی به جرایم مربوط به مواد روان‌گردان (قانون مربوط به امور پسیکو تروپ) مصوب ۱۳۵۴/۲/۲۸ در صلاحیت دادگاه عمومی کیفری است و برابر این مقررات مواد روان‌گردان جزو مواد مخدر تلقی نمی‌شوند.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۳۸۹ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۲)

۹ قابل استماع بودن دعوای مطالبه قیمت روز ملک موضوع ملک شهرداری

دعوی به خواسته مطالبه قیمت روز ملک موضوع طرح تملک قبل از تعیین ارزش و اظهار نظر کارشناس

راه‌ها توسط دادگاه احراز شود، مسئولیت مدنی جبران خسارت به عهده ادارات مذکور است. ولی اگر وقوع حادثه، مستند فعل یا ترک فعل مدیران یا کارکنان بوده نه عملکرد اداره مذکور، در این صورت مسئولیت کیفری متوجه شخص حقیقی مقصر بوده و پرداخت خسارت نیز از محل مطالبات پیمانکار یا اعتبار جاری و عمرانی اداره مذکور انجام می‌شود. البته دولت خسارات پرداختی را از مامورین دولتی یا پیمانکاران مقصر استیفا خواهد نمود و چنانچه وقوع تصادف اساساً ارتباطی با وظایف ادارات مذکور یا مسئولان و کارکنان آنها نداشته باشد و در اثر بی‌احتیاطی شخص زیان‌دیده یا وقوع حوادث طبیعی بوده باشد، مسئولیت کیفری یا حقوقی متوجه مسئولان و کارکنان ادارات مذکور نخواهد بود. در هر حال تشخیص موضوع با قاضی رسیدگی‌کننده است. در این مورد رعایت قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی رانندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث مصوب ۱۳۸۷ ضروری است.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۳۸۵ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۰)

۴ حاکمیت مقررات ق.آ.د.م. در رسیدگی به دعاوی حقوقی مربوط به چک

اگرچه به صراحت ماده ۲۲ اصلاحی قانون صدور چک «در صورتی که به متهم دسترسی حاصل نشود آخرین نشانی متهم در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی او محسوب است و هرگونه ابلاغی به نشانی مزبور به عمل می‌آید» اما به نظر می‌رسد که طبق این ماده صرفاً اقامتگاه قانونی متهم در رسیدگی به پرونده‌های کیفری مورد نظر مقنن بوده است. بنابراین در رسیدگی به دعاوی حقوقی که علیه صادرکننده چک اقامه می‌گردد باید وفق مقررات آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی، در خصوص دعوت خواننده به دادرسی عمل نمود و ماده ۲۲ قانون صدور قابل اعمال نمی‌باشد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۲۸۹ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۰)

۵ عدم تسری حکم ازدواج و طلاق به فوت از حیث عدم درج در المثالی شناسنامه

با عنایت به قسمت اخیر ماده ۳۳ قانون ثبت احوال اصلاحی ۱۳۶۳/۱۰/۱۸ «... ازدواج و طلاق غیرمدخوله در المثالی شناسنامه درج نخواهد شد» عدم درج ازدواج یا طلاق غیرمدخوله در شناسنامه جدیدی که برای متقاضی صادر می‌شود به لحاظ اینکه مستند به حکم قانون است با تقاضای صاحب شناسنامه و دلیلی که غیرمدخوله بودن را ثابت نماید انجام می‌شود و نیازمند ارائه دادخواست و صدور حکم از جانب دادگاه نیست، اما حذف نام همسر از شناسنامه (هنگام صدور المثالی) تسری به فوت ندارد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۳۵۱ مورخه ۱۳۸۷/۴/۲۱)

۱ جواز عدول دادستان از قرار صادره توسط معاون دادستان

با توجه به بند الف ماده ۳ قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱، ریاست دادسرا با دادستان بوده و به تعداد لازم معاون، دادیار و بازپرس خواهد داشت. در نتیجه معاون دادستان تحت نظر دادستان انجام وظیفه می‌نماید و بر این اساس دادستان می‌تواند با تشخیص و نظر خود از قرارهای صادر شده از ناحیه معاون چه اعدادی و چه نهایی عدول نموده و هر تصمیم قضایی و قانونی که لازم می‌داند اتخاذ نماید.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۲۴۱ مورخه ۱۳۸۷/۴/۱۳)

۲ مقررات حاکم بر اعتراض به قرارهای دادسرا

با توجه به قسمت دوم بند (و) ماده (۳) اصلاحی ۱۳۸۱/۷/۲۸ قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب و بندهای (ز) و (ن) همان ماده قانونی، اولاً، تمام قرارهای قابل اعتراض دادسرا - اعم از قرارهای بازپرس یا دادیار - که صادر و مورد موافقت دادستان واقع شده، ظرف ده روز پس از ابلاغ، منحصراً در دادگاه ذی صلاح قابل اعتراض است نه در دادسرا. ثانیاً، مرجع ذی صلاح برای تشخیص اینکه اعتراض مزبور ظرف مهلت قانونی به عمل آمده یا خارج از آن، همان دادگاه است نه دادسرا. ثالثاً، بر فرض که به نظر دادسرا، اعتراض به قرار، خارج از مهلت قانونی باشد، چون اعتراض به قرار، مانع جریان تحقیقات و اجرای قرار نمی‌شود، دادسرا با تشکیل بدل پرونده به هر دو وظیفه قانونی خود (۱- حسب مورد ادامه تحقیقات یا اجرای قرار ۲- ارسال بدل پرونده برای رسیدگی به اعتراض خارج از مهلت) اقدام خواهد کرد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۲۶۵ مورخه ۱۳۸۷/۴/۱۴)

۳ مسئولیت مدنی و کیفری مدیران و کارکنان ادارات راه‌وترباری در صورت وقوع حوادث رانندگی

در مواردی که علیه مدیران و کارکنان ادارات راه و ترابری به جهت وقوع تصادف ناشی از خرابی جاده‌ها و امثال آن به ادعای جعل یا ترک فعل ادارات یا کارکنان و مسئولین ادارات مذکور، برخلاف وظایف قانونی آنها اقامه دعوی کیفری یا حقوقی می‌شود، با توجه به ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ و تبصره ذیل ماده ۱۹ الحاقی مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۱ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن، چنانچه مدیران و کارکنان مزبور به لحاظ وظایف قانونی خود صرفاً به عنوان نماینده دولت تعقیب و پیگیری و پاسخ‌گویی دعوای مطروحه را به عهده دارند و تخلفات مستقیماً قابل استناد به فعل یا ترک فعل غیرقانونی آنها نباشد مسئولیت مدنی و کیفری متوجه آنها نخواهد بود و حسب مورد در صورتی که وقوع تصادف و ورود خسارت در اثر کوتاهی ادارات مذکور در نصب علائم ایمنی برای انجام عملیات احداث و مرمت و نگهداری

قابل استماع است و شهرداری مکلف است قیمت عادلانه مورد تملک شهرداری را حسب توافق طرفین یا جلب نظر کارشناس پرداخت نماید. از این رو چنانچه شهرداری مفاد ماده واحده قانون تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها مصوب ۱۳۷۰ را اجرا نکرده باشد و مالک با مراجعه به دادگاه بهای اراضی مورد تصرف شهرداری - پس از تصرف - را مطالبه کند، دادگاه حسب مقررات قانون آیین دادرسی در امور مدنی عمل خواهد نمود.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۴۸۹ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۴)

♦ کفایت دستور اداری دادستان برای اجازه خروج از کشور برای اشخاص کمتر از ۱۸ سال در صورت عدم دسترسی به ولی یا قیم

طبق بند ۱ ماده ۱۸ قانون گذرنامه، صدور گذرنامه برای اشخاص کمتر از ۱۸ سال مستلزم اجازه کتبی ولی یا قیم آنان است. در مواردی که دسترسی به ولی یا قیم آنان نباشد در صورت ضرورت اعطای گذرنامه یا اجازه خروج آنها با موافقت دادستان بلاشکال است و برای کسب اجازه خروج نیازی به طرح دعوی نیست و صرف تقاضای ذی‌نفع کافی است و صدور دستورا ز جانب دادستان به صورت اداری کفایت می‌کند.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۵۲۲ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۷)

۱۱ لزوم فسخ قرار تعلیق در محکومیت‌های متعدد

به موجب ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی، مقررات مربوط به تعلیق در مورد جرایم عمدی متعدد قابل اجرا نیست و لذا چنانچه در مورد یک نفر احکام متعددی در خصوص جرایم عمدی صادر و در بین آنها محکومیت‌های معلق وجود داشته باشد، دادستان مجری حکم تکلیف دارد که فسخ قرار یا قرارهای تعلیق را از دادگاه صادرکننده حکم قطعی اعم از دادگاه بدوی یا تجدیدنظر بخواهد و دادگاه باید نسبت به فسخ قرار یا قرارهای مذکور اقدام نماید. احکام قطعی مذکور که قرار تعلیق آن صادر شده اعم از احکامی است که به موجب قانون تجدیدنظر از آرای دادگاه‌ها مصوب سال ۱۳۷۲ قابل تجدیدنظر در دادگاه نظامی یک بوده و قطعی شده یا در دادگاه نظامی ۲ به طور قطعی صادر شده است.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۵۲۵ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۷)

۱۲ زمان شروع مهلت یک سال و نیم برای اجرای حکم علیه دولت

مدت یک سال و نیم مهلت مقرر در ماده واحده قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تامین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۷/۱۵ پس از پایان سالی که حکم قطعی در آن سال صادر شده است آغاز می‌شود. مثلا اگر حکم قطعی در سی‌ام شهریورماه سال ۱۳۸۰ صادر شود آغاز مهلت یک سال و نیم مورد بحث اول فروردین ۱۳۸۱ خواهد بود.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۵۵۲ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۷)

۱۳ جایز نبودن تبدیل مجازات در جرایم مربوط به مواد مخدر

رسیدگی به جرایم مواد مخدر در دادگاه انقلاب صرفا بر اساس قانون اصلاحی قانون مبارزه با مواد مخدر و آیین‌نامه اجرایی آن صورت می‌گیرد و تخفیف در جرایم مذکور نیز منحصرا طبق ماده ۳۸ قانون مذکور می‌باشد و استناد به ماده ۲۲ قانون مجازات اسلامی فقط از لحاظ احراز جهات مخفیه و جهات قانونی دارد و لاغیر. بنابراین تبدیل مجازات به استناد این ماده به مجازات دیگر مجوزی وجود ندارد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۵۵۶ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۷)

۱۴ قانونی نبودن تشکیل جلسه دادگاه در صورت عدم حضور دادستان یا نماینده وی

حضور دادستان در جلسه دادگاه کیفری استان چه در پرونده‌هایی که مستقیما بدون دخالت دادسرا به دادگاه مذکور ارسال و چه در پرونده‌هایی که با صدور کیفرخواست ارسال گردد به استناد بند «ج» ماده ۱۴ و شق اخیر تبصره ۲ ماده ۲۰ اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب یک تکلیف قانونی است و بدون حضور دادستان یا نماینده قانونی ایشان تشکیل جلسات دادگاه قانونی نمی‌باشد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۵۸۰ مورخه ۱۳۸۸/۴/۲۸)

۱۵ عدم صلاحیت شورای حل اختلاف نسبت به دعاوی نفقه و مهریه و جهیزیه

با توجه به بندهای ۳ و ۴ و ۷ ماده واحده قانون اختصاص تعدادی از دادگاه‌های موجود به دادگاه‌های موضوع اصل ۲۱ قانون اساسی (دادگاه خانواده)، رسیدگی به دعاوی نفقه و مهریه و استرداد جهیزیه در صلاحیت اختصاصی دادگاه خانواده است و شورای حل اختلاف صلاحیت رسیدگی به امور فوق را ندارد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۰۲ مورخه ۱۳۸۸/۴/۳۰)

۱۶ اقامه دعاوی اعسار از پرداخت دیه قبل از انقضای مهلت پرداخت

اقامه دعوی اعسار از محکوم به یا درخواست تقسیط آن قبل از انقضای مهلت پرداخت دیه توسط محکوم علیه بلامانع است و در مواردی که حکم به تقسیط محکوم به (دیه) صادر و قطعی شود و محکوم علیه در زمان مقرر قسط را نپردازد به درخواست ذی‌نفع ماده ۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی در خصوص محکوم علیه اعمال می‌گردد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۰۳ مورخه ۱۳۸۸/۴/۳۰)

۱۷ ملغی شدن تامین کیفری به محض شروع اجرای حکم

با تصویب تبصره ۲ ماده ۱۳۹ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸ اشاره به بقای تامین کیفری با اجرای کامل دادنامه نشده، بلکه گفته شده که با شروع به اجرا، تامین مانحوده ملغی‌الآثر است. نتیجه اینکه به محض شروع اجرای

حکم، قرار تامین ملغی‌الآثر می‌شود؛ حتی اگر محکومیت محکوم علیه چند جنبه داشته باشد، به خصوص اینکه وقتی متهم چندین محکومیت داشته باشد قطعا دادنامه به زندان هم اعلام شده و طبیعی است که پس از اجرای یکی از محکومیت‌ها اجرای دومی ... و شروع و تمام محکومیت‌ها یکی پس از دیگری اجرا خواهد شد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۰۴ مورخه ۱۳۸۸/۴/۳۰)

۱۸ مانع بودن جرایم عمدی متعدد از تعلیق مجازات، حتی در صورت عدم تعدد جرم از انواع مختلف

جرایم عمدی متعدد عنوان شده در ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی اعم است از جرایم عمدی متعدد از یک نوع یا جرایم عمدی متعدد از انواع مختلف، زیرا بدون وجود نص نمی‌توان اطلاق آن را از بین برد یا به نوع معینی اختصاص داد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۷۶ مورخه ۱۳۸۸/۵/۳)

۱۹ چگونگی تعیین میزان و مساحت اراضی تغییر کاربری داده شده

تشخیص تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها به نظر سازمان جهاد کشاورزی است و نظر این سازمان ملاک عمل خواهد بود ولی اگر کسی به میزان و مساحت اراضی تغییر کاربری داده شده اعتراض داشته باشد هرچند تشخیص و نظر سازمان به منزله نظر کارشناس رسمی تلقی شده است ولی چون طبق مقررات قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی و یا کیفری نظر کارشناس رسمی نیز چنانچه به نظر دادگاه موافق اوضاع و احوال قضیه نبوده و یا خلاف مقررات قانونی باشد موضوع را به هیئت کارشناسان ارجاع نماید لذا در این مورد نیز در صورت اعتراض متهم به مقدار و مساحت اراضی تغییر داده شده، دادگاه می‌تواند موضوع را به هیئت کارشناسان ارجاع نماید و چون متهم به نظر سازمان جهاد کشاورزی اعتراض می‌نماید پرداخت دستمزد کارشناسان نیز به عهده وی خواهد بود.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۷۷ مورخه ۱۳۸۸/۵/۳)

۲۰ عدم شمول مادتين ۳ و ۵ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری نسبت به کارکنان بانک‌های خصوصی، صندوق‌های قرض الحسنه و موسسات اعتباری

جرایم ارتشای موضوع ماده ۳ و اختلاس موضوع ماده ۵ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۵ در مورد کارکنان بانک‌های خصوصی و صندوق‌های قرض الحسنه و موسسات اعتباری با توجه به اینکه کارکنان موسسات یادشده کارمند رسمی دولت نمی‌باشند مشمول مقررات ماده ۳ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا و اختلاس و کلاهبرداری مصوب سال ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام نیستند و در صورتی که اشخاص فوق‌الذکر مرتکب جرایم مذکور در استعلام شوند مواد ۵۸۸ قانون مجازات اسلامی و بعد آن درباره آنها قابلیت اجرایی دارد.

(نظریه مشورتی شماره ۷/۲۶۸۰ مورخه ۱۳۸۸/۵/۴)

منبع: ضمیمه نشریه پیام آموزش - ویژه‌نامه قوانین و مقررات - شماره چهارم، سال اول، مهر ۱۳۸۸